Lösnummerpris: 15 öre.

TIDEVARVET

Nr 40 · 1 Oktober

Nr 40 · 5 årg. 1927

Tidevarvet N:r 40

Tidevarvet har upprepade gånger haft anledning att citera professorn i nationalekonomi *G. Westin-Silverstolpe*. I dag ha vi nöjet att offentliggöra en intervju med honoris över hans intryck från befolkningskongressen i Genève. Professorn vidrör här den uppseendeväckande statistiken över de Stockholmska äktenskapen och deras barnrikedom. I artikeln Förbluffande siffror ha vi mera utförligt redogjort för statistikens resultat och de slutsatser som kunna dragas därav.

*

Vår ledande artikel Rikshushållning är skriven under intrycket av det senaste utslaget av vår skatteiagstiftnings nit.

*

Direkt från de arbetslösas värld tränger en röst genom signaturen Moa.

KNUTSONS OTTOMANER,
erkända för sin hållbarhet, största sortering av överkast. Dalagatan 14.

Människan kan styra sitt öde.

En intervju i befolkningsfrågan med professor *G. Westin-Silverstolpe.*

Bland de svenska deltagarna i befolkningskongressen i Genève befann sig också professor G. Westin-Silverstolpe. Slumpen sammanförde häromdagen professor Silverstolpe och vår medarbetare, som begagnade tillfället att fråga hur kongressen tedde sig för en nationalekonom.

Professor S. förklarade, att han icke kunde ge en bättre eller mer allsidig skildring av vad som förevar på kongressen än den som redan influtit i Tidevarvets spalter, med doktor Alma Sundquist som författare. Men så lätt gick det icke att slippa undan.

Nåväl, sade professor S., om jag får bekänna mitt hjärtas mening, så tycker jag, att de ekonomiska synpunkterna på befolkningsfrågan kommo väl litet till sin rätt. Men förmodligen tycka företrädarna för demografien, medicinen och eugeniken ungefär detsamma å sina vetenskapers vägnar. Den experimentella biologien kan emellertid icke kluga. Den svarade både för ingången och utgången. I den kommitté, som har till uppgift att förbereda organisationen av en internationell union för studiet av befolkningsfrågan placerades en lång rad biologer men endast en nationalekonom och en sociolog. Det skulle inte varit bättre, om proportionerna varit omvända, men en medelväg låg icke utom gränsen för det möjliga.

Om biologerna av professor Pearls skola ha rätt, så skulle, fortsatte professor S., ingenting vara att göra åt befolkningsförhållandena i det mänskliga samhället. Det är ingen skillnad, påstår professor Pearl, på oss människor och bananflugan, åtminstone inte när det gäller lagarna för befolkningstillväxten. Odlar man bananflugor i en glasflaska, får man en viss kurva för tillväxten i antalet individer, och samma kurva går igen i det mänskliga samhället. Ännu ha vi ett gott stycke kvar till maximum här i världen, och det är bara att låta saken ha sin gång; alla spekulationer över levnadsstandardens bevarande och dylikt äro av noll och intet värde.

Kan denna fatalistiska lära vara riktig? Antagligen för bananflugans del. Men man behöver icke uppge hoppet, att den är oriktig, när det gäller oss människor. Jag hänvisar till den kritik av Pearls slutledningar, som vår framstående statistiker professor Sven Wicksell på sin tid publicerade i Ekonomisk Tidskrift, närmare bestämt i en uppsats av år 1926, betitlad Sverges framtida befolkning under olika förutsättningar. Vad mrs Sanger säger om sin berömde landsmans uppfattning vet jag icke, men jag föreställer mig att hon knappast vill godtaga den som arbetshypotes.

Det är emellertid ytterst lärorikt att tvingas att betrakta ett problem, man mycket sysslat med, från nya synpunkter, och personligen profiterade jag mycket mer av kongressens föredrag och diskussioner än som skulle varit fallet, om den ekonomiska vetenskapen dominerat. Särdeles givande var sålunda den vidlyftiga diskussionen rörande barnbegränsningens inverkan på befolkningens sammansättning. Men fråga är om man icke tillmäter för stor vikt åt företeelser, som måste anses tillhöra ett övergångsskede. Statistikerna ha nu i femtio år talat om för oss, att de högre samhällsskikten sätta färre barn till världen än den stora massan av befolkningen, och rashygienikerna säga, att det betyder en fortgående försämring av befolkningens kvalitet. Men den stora massan av folket, det är ju folket självt, det är hederliga och hyggliga människor, om de också vid intelligensprov inte komma upp till några märkvärdiga prestationer; och för övrigt bör det rimligtvis gå därhän, att de ekonomiskt

(Forts. å sid. 4.)

"Sonja".

Dramatiska teaterns scen har de senaste kvällarna varit förvandlad till ett arbetarkök med vaxduk på matbordet, potatiskastrull i spisen, kopparlock och pilsnerbuteljer. Det är inte alls något märkvärdigt kök, men ändock tycks det vara den enda rätta skådeplatsen för det drama, som spelas, ett drama, som griper och rör, som lockar till skratt och gråt, liksom livet självt kan komma oss att inleda en akt med leenden och sluta den under tårar. Livet har för de flesta av oss mycket litet av yttre grannlåt och glitter. Dekorationerna äro slitna, kostymerna vardagskläder och uppsättningen i allmänhet inte så förstklassig. Vi sitta betydligt oftare i köket än i salongen.

»Sonja» är namnet på skådespelet, som till författare har en ung svensk journalist, Herbert Grevenius. Huvudpersonen i stycket är den unga arbetarflickan Sonja. I sex år har hon gått lycklig och nöjd omkring i det lilla hem, som hon och mannen slitit ihop. Så en dag kommer mannen hem med en ny inackordering, en ruskig och skumögd individ. Med hans inträde flyr friden från Sonjas hem. Han är en gengångare från hennes förflutna, med honom har hon i forna dagar delat förtjänsten, när hon strök omkring på Göteborgs gator och salubjöd sig själv.

I längden är det omöjligt att hindra Nick — den gamle soutenören — från att uppenbara för Sonjas man, vad hon en gång varit. Vad betyder det då, att hon i sex år varit en hederlig människa, vad betyder all hennes kärlek och allt hennes slit, vad betyder hennes försäkringar att mannen och hemmet för alltid kommit det förflutna att dö? — Intet. »Ränderna gå aldrig ur och vad gatan en gång tagit, det behåller den.»

Mannen kör iväg hemne, men hon vägrar att gå. Det är hennes hem likaväl som hans. Själv hade han sviral och rumlat före sitt giftermål, varför skulle han fordra, att hon skulle vara bättre? Under hela deras äktenskap, hade hon intet att förebrå henne, vad hade han då med hennes förflutna att göra?

Men goda makter hålla sin hand över det lilla köket och skicka dit en gammal gubbe, hjärtegod och snäll, när han någon gång är nykter. Gubben Lindgren talar förstånd med mannen och innan riddån går ned efter sista akten, ha hjärtana i Sonjas äktenskap fogats samman till ett helt igen.

De yttre konturerna av detta skådespel ger endast en mycket dunkel bild av innehållet. De säga kanhända mycket litet om problemen, som dölja sig därinnom. Det kan hända, att »Sonja» om några årtionden kommer att vara föråldad, ungefär som »Lejonets unge» redan nu i vissa avseenden verkar på oss yngre. Det är möjligt att utvecklingen går så fort, *men nu* förefaller det åtminstone som ett tecken på nya vindar. Det borrar ett förstu litet hål i en urgammal traditionell byggnad. Det predikar inte en hög vacker könsmoral, för både män och kvinnor, o nej, så långt kan man inte våga gå. — Men det ligger ändå något nytt i att låta detta skymta som ett ideal, låt vara långt, långt borta. — Varför skall pojkarna få löpa och bara flickorna hållas i Herrans tukt och förmaning? ungefär så frågar Sonjas unga svägerska. Är det inte ganska mycket, bara det att frågeställningen är gjord?

Det går så mycket revyer i Stockholm, på Norr och Söder, i Vasastan och på Östermalm. Man håller på att tappa hanlinnen och som motvikt äro vi tacksamma för »Sonja». Men det går väl med den som med Oscarsteaterns sista pjäser, »Advokaten Bolbec och hennes man» och »Dibbuk». De försvinna från programmet för att publiken utebliv. Man orkar inte anstränga sig med några problem på teatern. Vad »Dibbuk» beträffar så sätter den stora prov på åskådarnas tankeflykt och fantasi. Då går man hellre på Rolfs eller Karl-Gerhard. Där är meta vilsamt.

Ritu.

Trollgrytan i Genève.

Nationernas förbunds åttonde församling upplöses och lämnar efter sig en rad anvisningar till de förberedande avrustnings- och säkerhetskommissionerna. Församlingen har klart för sig, att den inte än på länge kan fatta några beslut om hur staternas sammanlevnad skall ordnas och krigsfaran avvärjas. Ty så fort man går dessa frågor in på livet nere i Genève och börjar tala om skiljedom, säkerhet och avrustning så hopa sig massor av svårigheter och tekniska problem som kräva utredningar och utredningar av utredningar. Utredandet växer som gröten i trollgrytan. Den kokte tills den dränkte en hel by med gröt, därför att man glömt formeln som ensamt kunde hejda grötproduktionen.

Vem som helst som varit med om mötesliv känner till den där nödfallsutvägen att sätta till en kommitté »att fullfölja arbetet», när mötet självt är oförmöget att fatta beslut eller alltför ocnigt och inte längre uthärdar pinan av att fortsätta. Därför må det vara oss utomstående förlåtet om vi icke känna oss det minsta mera trygga därför att den förberedande avrustningskommissionen fått en underkommitté som skall utreda säkerheten. Och det är heller inte så underligt om vi snarast förtvivla vid tanken på att avrustningskommissionen själv bliivit ständig.

Det är nämligen inte så att utvecklingen håller andan och väntar på vad genèveexperterna skola säga om densamma.

Hur ofantligt har inte situationen tillspetsats sedan år 1924, då Nationernas förbunds församling ännu hade mod att fatta stora beslut, då vi allo trodde att vad vi skådade var vändningen, omvändelsen, förnuftets genombrott.

Det har gått långsamt att arbeta på säkerheten genom fördrag, därför att särfördrag endast endels utgöra skydd och i sig innebära en udd, riktad mot dem som stå utanför fördraget. Det har också gått långsamt att bygga ut skiljedomsförfarandet. Helt naturligt, då det kräver en ofantligt stor övervinnelse för en stat som sitter inne med egna maktmedel riktade mot andra att uppge sin suveränitet, och då det inte finns någon domstol av övernationell auktoritet. En sådan *kan* inte finnas så länge vi bindas av föreställningen att staternas intressen äro motsatta och icke vilja erkänna att de äro gemensamma.

Men vad som inte går långsamt det är att arbeta på den säkerhet som genom ett felaktigt analogisluit tänkes ligga i fullkomnandet av rustningarna.

Tidevarvet har ofta citerat Nationernas förbunds rapport av 1924 om det kemiska krigets verkningar. Den rapporten öppnar vad Socialdemokratens ledare för den 23 sept. med rätta kallar »fruktansvärda perspektiv». D. v. s. tillintetgörelse under svåra lidanden av mänskligheten. Vi ha många experters auktoritet för att mycket hänt i laboratorierna och å övningsfälten som den rapportens författare icke visste 1924. Perspektiven äro klarare och vi se än flera vanvettiga detaljer.

Det är ganska underligt att tänka på vad den ensidiga avvilpningen av Tyskland måste ha betytt för att påskynda vad generalstabsofficeraren, major Bratt, i sin märkliga artikel i Dagens Nyheter av den 1 aug. kallar *krigets förvandling*.

Bestämmelserna om avväpning drev självfallet tyskarna in i laboratorierna, den befriade dem från att leka med och värda den försvarsskrol som alla andra nationer av outrannsaklig maledning värda, kanske såsom skyddande förkläd-nad. Av frukten för tyskarnas uppfäckter måste andra nationer också arbeta i kapp med dem i laboratorierna på kemiska anfalls- och motsvarande skyddsmedel.

Och så har vi kommit därhän att vi besitta en kunskap till döds, allt för farlig för oss. Det vore bättre att vi aldrig ägt den förstås. Men när vi nu äga den, gäller det hur den skall hanteras. Mänskligheten måste här tvinga sig till samma självövervinnelse som en alkoholist när han ser att det börjar gå för långt. Varje dag utvecklingen fortgår, blir övervinnelsen svårare, och risken finns alltid att innan beslutet att lägga bort giftet fattats, en gnista kan falla i krutdurken och utlösa dess vilande möjligheter.

Det är den växande insikten om detta som gjort att man i dessa dagar i debatten om avrustningen både i Genève och exempelvis i svenska pressen börjat angripa den formeln att avrustningen skall komma sist, som alltid synts Tidevarvet så ödesdiger. Tysklands delegation i Genève har på ett logiskt ofrånkomligt sätt förfäktat meningen att man inte kan dröja med avrustningen till dess alla äro nöjda med den säkerhet som uppnåtts genom skiljedom och fördrag..

I Socialdemokraten har redaktör Engberg haft lika lätt att mot invändningar från höger och vänster bevisa att avrustning snarare än rustning innebär trygghet. Därför bör enligt hans mening säkerheten tryggas genom avrustning *och* skiljedom, i stället för att avrustningen skulle skjutas upp till säkerheten var fullkomlig.

Allt detta är ju även bara uppställande av nya formler mot gamla. Det kommer att gälla mera när tillämpningen skall ske inför nästa års val eller inför en större situation än ett val. Men verkligheten har, när den genomskådats eller rättare uppfattats av känsla och vilja (ty genomskådat den ha nog många av dem som ännu låtsas att vi leva på Fänrik Ståls tid), en väldig kraft

(Forts. å sid. 4.)

Aro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMTIONSFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTOR:
Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 10—11.
Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:
Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3: 50, kvartal kr. 2: —. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:
I text ..... 20 öre per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats ..... 25 öre

Linköln Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets Rådfrågningsbyrå för föräldrar

Regeringsgatan 31, 3 tr., Stockholm. Öppen dagligen kl. 11—15. Läkare träffas måndagar kl. 12—13, torsdagar kl. 18—19. Tel. Norr 8043. Besvarar även frågor per brev.

Dr **Ada Nilsson**, Byråns föreståndare.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmtorsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Herkulesgat. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
f. d. Lic. Vattugatan.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

TANDLÄKARE
ELSA ARRHENIUS
Kungstensgatan 9, invid Birger Jarlsgatan.
Tel. Norr 20500. T. Bostaden: Norr 19315.

Införd genom
Stockholms Tandläkareförening
Tandläkare
Ester Asarnoj
Engelbrektsgatan 15—17.
Mottagn. efter överenskommelse pr tel. N. 16404.

Doktor Inez Laurell
Sibyllegatan 9, Sthlm. Tel. 741 71.
Homeopatisk behandling.
Tid för mottagningen beställes per telefon, helst 9.30—10 fm.

ALMA AXELSSONS Förlossningshem,
Linnégatan 19, mottager inackord, även för längre tid. Tryggt o. ogen. vårdek. Tel. 778 24.

Medicinsk och Elektrisk Hår- och Ansiktsbehandling
Bortt. av vårtor, bruna fläckar, likstornar med violetta strålar. Gen. hårväxt bortt. med elektrolysbehandling Manicure, Pedicure f. damer o. herrar
Hilda Jonson
Götgat. 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Josefina Hultins
Förlossningshem, Humlegårdsg. 12, Stockholm. Tel. 74833. För kortare eller ev. längre tid finnes inackordering.

Kvartslampa 1:50
Diatermi 2: —, Ultravioletta strålar. Mångfrig praktik. Läk. rek.
Elektriska Central Institutet,
Stureplan 13, 4 tr. Hiss A. Gustafsson
Tel. Norr 197 92.

Gymnastikdräkter
av triká till alla åldrar, av tyg på beställning. Stort lager av N. F. K.-livstycket för barn och vuxna.
Promenadskodon bredare o. smalare med och utan klack, finnes o. kan beställas i
Anna Ahlströms Manufaktur och Kortvaruaffär,
Götgatan 95. Tel. Sö. 31 184.

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

D A M E R !
Vid beställning av **klädningar och blusar** vänd Eder förtroendefullt till
MODE-ATELJÉN
Sigrid Andersson
(Inneh. K. Fredriksson)
Västerlånggatan 68, 4 tr.
STOCKHOLM
Telefon: N. 68 10.

Carl E. Lindgren
Birger Jarlsgatan 5
Pälskappor
Pälsgarnityr
Beställningar och modernisering av pälsverk.

Berliner Bock Dricka
Damernas Favoritdryck.
Måltidsdricka.
RÅSUNDA BRYGGERI A.-B.
Tel. Hagalund 10, Postadr. Råsunda

Vid köp av villa
i Appelviken, Smedslätten och Alsten vänd Eder med förtroende till
Byggmästarnas Villabyrå
Högländatorgets hållplats.
Tel. Ålsten 555.

Framkallning,
kopiering och förstoring av amatörbilder utföras bäst hos
PETERS, Stureplan 4.

Matlagningsskolan,
Humlegårdsgatan 5 I

LUNCH	Middag
Smörgåsbr. varmrätt, kaffe 1:25	Smör, ost, sill 2 rätter 1:50

Ny regim. N. 115 50. Kupongsystem.

Ottomaner, 2 bädd., mont. 138:— 1 » » 95:—
Schäslonger 26:—, Liggfåtöljer 60:—, Duchatel 35:—, Madrasser 8:—, Flock, Krollsplint 65:—, Tagel 4:50. Träull 30 öre kg. Begär realisationslista.
DANIELSSONS VERKSTÄDER.
Metaregatan 6, (slutet av Södermannagat.)
Stockholm. (Etabl. 1895.) Tel. Söder 766.
Köp direkt av fackmän!

Damfriserings-salong
Kornhamnstorg 2, 1 tr. Tel. N. 844.
Shingling, Ansiktsbehandling Manicure.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Hostol bröstkaramell finnes överallt
Sockerbageri-Aktiebolaget, Stockholm.

Tufvessons Blomsterhandel
GÖTGATAN 16
STOCKHOLM.
Förstklassiga blomsterarbeten.
Telefoner Söder 336 60, 34 89.

Rikshushållningen.

Ett lands ekonomiska ruin har tvänne orsaker, dess krig och dess skattelagstiftning. Och när i våra dagar det svenska folkets bristande sparsamhet oupphörligen klandras, så hör man också göra klart för sig, att denna har sitt ursprung i vår skattelagstiftning och skattemedlens användning, som i sin tur sammanhänger med byråkratismens insteg.

Under det romerska kejsardömet skedde de skattepliktiges taxering genom självdeklaration. Jorden graderades i fem klasser: prima åker, sekunda åker, äng, ollonskog samt skog för vedhygge och bete. Man skulle inte bara uppge arealen i sin helhet, vinberg och antalet vinstockar, olivplanteringar och antalet olivträd, fiskvatten m. m. skulle också deklareras. Likaså inventarier jämte antalet slavar och fria jordbruksarbetare. Inom varje klass fanns bättre och sämre jord, men skatten var lika för all jord inom klassen. Kunde man lyckas få ned ett jordstycke i andra klassen blev skatten hälften mindre. Även om en olivplantering bar svag frukt, måste skatt betalas för den. Det lönade sig att hugga ned träden, vilket också skedde i så stor utsträckning att förbud utfärdades däremot. En myckenhet av jord lades igen. Skattesystemet motarbetade produktionen och alstrade oredlighet o. falskhet. Allmän taxering företogs vart femtonde år och skedde inför kejserliga ämbetsmän i städerna, där de större egendomsägarna bodde. Alla försökte dölja sina tillgångar, och ingen trodde på uppgifternas riktighet. Tortyr användes i myckenhet för att frampressa sanningen, och under denna tillerkände de sig många ägodelar, som de ej hade. Skatteförtrycket blev till sist förkrossande och utarmade folket. Det berättas att föräldrar t. o. m. sålde sina barn till slavar för att få medel och många Legingo självmord för att undgå skatten och den tortyr, som drabbade den där inte kunde betala. Det påstods också, att de, som skulle erlägga skatt, blevo färre än de, som anställdes för att indriva den.

Inför formuläret till »allmän fastighetsdeklaration för fastighetstaxering år 1928 och för jordbruksberäkning» går tanken osökt tillbaka till det romerska rikets förfall, där lagarnas och förordningarnas mängfald gjorde det outhärdligt för landets befolkning och kvävde dess existens och utvecklingsmöjligheter. Vi äro på god väg i samma riktning. Skillnaden är endast den, att vår upplysta tid med dess förmildrade seder icke straffar falskdeklaranterna med tortyr utan istället låter löntagarna betala, vad som fattas. Deklarationssystemet har här tillämpats under ett flertal år, och det har efter hand blivit påbyggt med ytterligare bilagor, och rubriker. Ju mer detaljerade deklarationerna utformas, ju mer bli de samtidigt ett medel, inte att uttrycka utan att fördölja, den verkliga ställningen. Ty allt efter som samhället blir utmanande mot den enskilde, vaknar den enskildes lust och därmed kraft till motvärn. Man har fordrat av oss att redogöra för varje ägg vi äta och varje höns vi slakta, och vi få nogrant ange de utgifter vi haft, om vi vilja ha avdrag för nyanskaffning, det må gälla ett frö eller en spade. Följden har blivit, att det svenska jordbruket enligt deklarationerna går med en förfärlig förlust. Och för den, som gjort någon annan s. k. fin affär gäller det endast att fingera ett köp el. dyl., där förlust uppstått genom värdeminskning, för att ta ut motsvarande vinst. Sätten äro mångahanda. I bästa fall blir man mecenat, det är billigare än att skatta för en mycket stor inkomst. Utgångspunkten för samhället är inte, hur stor skatt man *skäligen* kan ta ut, samhällets betrodda stifta lagar och förordna och sedan få skattedragarna till tack för de välgärningar de komma i åtnjutande av från d. s. k. samhället, betala vad det kostar och slitas med odrägliga skattebördor. Den enskilde svarar därför med att på »heder och samvete» bekräfta sin deklaration.

Vart femte år skall fastighetstaxering äga rum, och nu står den åter för dörren. För detta ändamål har man överraskat de svenska fastighetsägarna med ett sinnrikt uttänkt, nästan inkvisitoriskt formulär att ifyllas, visserligen ej på heder och samvete, men »sannningsenligt och efter bästa förstånd». Här skall lämnas en utförlig beskrivning om fastighetens utseende, åkrar, ängar, vägar, berg och sjöar, byggnadernas ålder och skick, centralvärme, varmvatten m. m. Man skall redogöra för grisar över och under 3 månader, ankor (även ungar), gäss (även ungar), höns, kycklingar, bisamhällen och andra husdjur. Man skall uttala sig om, ifall man anser, att man kunde föda flera nötkreatur och då hur många. Man skall räkna upp hurumånga äppelträd, päronträd, körsbärsträd och plommonträd man har. O. s. v. o. s. v. Av allt framgår att beskattningen liksom hittills skall gå ut på att låta den skatta mest, som sköter sig bäst och premiera den, som gör minst.

Låt oss lägga igen våra åkrar och hugga ner våra fruktträd! Vi ska inte täckdika jorden, inte ha en fulltalig kreatursbesättning, inte underhålla byggnaderna! Vi ska inte spara! Så skall samhället belöna oss med skattelindring! Ty vi leva alltjämt i den föreställningen, att samhället är en sak för sig och skattedragarna en annan. Om skattedragarna inte mäkta betala sina skatter, tar samhället ut ännu större skatter för därigenom bereda skattedragarna tillfälle till förmånliga lån. Det är vår tids rikshushållning!

För sockersjuka och Diabetiker!
Heudeberts
berömda franska brödsorter i stor sortering.
Prisuppgift på begäran.
Ny sändning hos
Arvid Nordquists H. A.-B.
Kungl. Hovleverantör.

Stärkande
och spädgivande är **IDOZAN.**
Erkänt bästa järnmedicinen.
Förordas av läkare. Får å alla apotek.
IDOZAN A emot svaghetstillstånd. **IDOZAN B** ej svaghetstillstånd.
Kina-IDOZAN utmärkt stärkande.

Vi glädjas.

Det har blivit en del människors lott här i livet att ofta få klaga. Hör man inte till de ättiksuras grupp, de som klaga för klagandets egen skull, så är detta en mycket tung lott. Hur mycket roligare skulle det inte vara att skriva och tala om allt nöjsamt, som sker, alla framgångar som vinnas, alla troféer som hemföras. Men vad skall man göra, när det nöjsamma tyckes tunnsått, när framgångarna bli Pyrrhussegrar och troféerna inte stanna på den rätta sidan? — Dock hade det inte i alla tider funnits människor, som klagat, så hade utvecklingen stannat och tiden stått stilla! Det må vara en tröst.

Men slipper man någon gång att klaga och istället får anledning att glädjas, så är det dubbelt angenämt. Ytligt sett kan den anledning vi för vår del funnit i de yttersta av dessa dagar, tyckas ganska ringa, och tillfredsställelsen blir väl av många stora stämplad som naiv och barnslig. Det rör sig nämligen om något så enkelt som att generalpoststyrelsen fått bakläxa av Kungl. Maj:t vid tillsättandet av tre manliga befattningshavare inom postverket med förbigående av 65 mer meriterade kvinnliga sökande.

I och för sig betyder tillsättandet av platserna mycket litet, men i ett större sammanhang betyder Kungl. Maj:ts beslut oerhört mycket. Regeringen har härmed sagt ifrån att ha vi en behörighetslag, så skall den respekteras och får icke bli en lag på papperet, varken inom postverket eller inom något annat statens verk. Det är endast rätt och billigt. Men vi har kommit därhän att vi få vara glada och tacksamma när lagar respekteras. Det har ju dock hänt att ett riksdagens eget utskott vid en befordringsfråga i riksbanken upphävt riksdagens egen behörighetslag.

Regeringen remitterar ärendet till generalpoststyrelsen för förnyad utredning. Dess beslut grundas på ett anförande till statsrådsprotokollet av kommunikationsministern, vilket i flera punkter klart och tydligt fastslår ställningen inom postverket vad beträffar mäns och kvinnors tävlan om platser och befordran. Det heter bl. a.: »Befordran till högre tjänster inom postverket har hittills endast stått öppen för män, och anledning har därför icke förelegat att i någon större utsträckning pröva de kvinnliga befattningshavarna på dylika befattningar inom postverkets olika grenar. Vad i detta ärende framkommit har emellertid givit anledning till övervägande, huru lämpligen bör förfaras för säkerställande av en god och på likställighet mellan manliga och kvinnliga aspiranter grundad rekrytering av assistentbefattningar och högre tjänster i postverket. *Att de kvinnliga tjänstemännen icke skola vara uteslutna från möjlighet att meritera sig för sådana befattningar är uppenbart.* I den mån så kan vara lämpligt, torde därför även kvinnliga befattningshavare böra få tillfälle att genom tjänstgöring på olika platser och under skilda förhållanden ådagalägga sin lämplighet i förevarande avseende.»

Man vill gärna hoppas, att Kungl. Maj:ts beslut i detta ärende skall bli ett memento för många verkschefer.

Modeskolan Myran
Grefmagnigatan 15, Stockholm. Tel. Östermalm 6141.
Kurser på längre och kortare tid i kappsöm, klädsöm och barnkläder. Beställningar emottagas.
Prospekt på begäran.

Den arbetslöses hustru.

Det gjordes en arbetslöshetsräkning i maj månad detta år, som visade att i Sverige gick 64,000 personer arbetslösa. Det gick näppeligen att undvika, att vid den räkningen anmälde sig en del personer, vars arbetslöshet helt eller huvudsakligen beror på sjukdom, lyte eller hög ålder. Denna kontingent har man uppskattat till 4,000 och dessa ha utgjllrats såsom icke i egentlig mening arbetslösa. Återstår sålunda 60,000 människor, som gå utan sysselsättning. Denna klumpsiffra kompletteras av ännu senare siffror. Den 31 juli fanns endast inom fackförbunden 21,254 arbetslösa män och kvinnor och den ljusning, som kan skönjas i procenttalets sjunkande under de senaste månaderna är mycket svag.

De 60,000 arbetslösa männen och kvinnorna, hur många fler människor bero av dem, hur många fler frysande och svältande åldringar, kvinnor och barn betyda de månne? — Det dubbla, kanske det tredubbla, kanske mer.

En av dessa tusenden, en hustru till en arbetslös man, skriver till Tidevarvet:

Det finns inget elände, som är så förfärligt, så hemskt som det som härleder sig från fattigdomen. Någon annan uppfattning kan åtminstone inte den arbetslöse komma till. — Moraliskt förfall och vidrighet följer även lyxen i spåren, men i dylika fall är individen själv skyldig.

Arbetslösheten är för vorden en förfärlig faktor att räkna med, en hastigt växande lavin, som håller på att förstöra flera tusental självständiga prägliga människor — människor, som kanske hellre ville taga döden än det allmännas hjälp, människor som varit vana att utföra nyttigt och nödvändigt arbete. De ser sig mer och mer obehövliga. De försöka andra yrkesgrenar — stängt överallt. De vill bli arrendatorer, kolonister, torpare, statare, men nej. Ett nytt proletariat bildas, de arbetslöses, av bittra människor utan illusioner, vilka utan egen förskyllan kastats ut i den trista, grå nödens atmosfär. — Får man inte en vision av bleka magra luggslitna män, som efter alla misslyckade försök tagit sin tillflykt till landsvägen? Men det finns fler bakom — en hel här av kvinnor, sega, ihärdiga trogna kvinnor, kvinnor som böjs och bryts under bekymren och dagarnas tyngd. Men de stanna på sin post, de *måste stanna* på sin post, ty hos den arbetslöse finns i regel ingen brist på barn. En del av dessa kvinnor har jag sett, har jag gått i flock och farnöte med på alla de förödmjukelsens vägar som den arbetslöses hustru har att gå för att ej alldeles bli skild från sina kära.

•

— Aldrig en dag av mitt liv har jag varit arbetslös, vet det! Nu mitt i den värsta arbetslöshet som man kan tänka sig får jag slita som en träl — och ju mer jag arbetar ju fattigare blir jag.

— Ja, men din man, säger Lina min granntustru, han kan väl hjälpa dig nu när han går hemma och inget gör.

— Går hemma och inget gör! I fyra månader har han varit på språng efter arbete. Jag är säker om att han gått ett tusen mil på den tiden. Men det är då också konstigt. Arbetslöshet tror folk är detsamma som ledighet. Tre herrskapsbykar — jag menar lönen — har gått åt bara till halvsulor, som nötts ut på att springa efter arbete. Snart få vi väl be om fattighjälp, fast vi klarat oss hittills, utom då jag fick siste ungen, då laga barnmorskan så vi fick litet. Men det har en då också fått hört. — Detta sista menade jag som en gliring åt Lina, för hon har sin man vid statens verk. De har haft det bra några år och nu sjåpar hon sej ihland och påstår, att hon skulle dö, om hon skulle dras med ungar och fattigdom som en del av oss andra får göra.

— Men vad de som makten hava mena med en sån här ordning, det är mer än en värld som jag kan förstå. Är det någon mening i att far och söner skall driva landsväg och gata utefter — och kvinnorna ensamma göra grovarbetet? Och vad ska jag svara mina pojkar, när de fråga: mamma, vad ska vi bli, när vi bli stora? — Inte kan jag väl säja, att de ska bli luffare, men det ser då inte ut som om det skulle finnas något annat yrke. Men samgrieljen om det föder sin man i länga den. Fattigstugorna är fulla och ingen vill

Jungeln utan lag.

Som vi ofta haft tillfälle att påpeka är faderskapsbevisningen temligen lös i vår nya lag om barn utom äktenskap. Även i de fall där ingen tvekan råder om vem som är fader, fastslås icke mera än att vederbörande *kan* vara fader. Därmed inringas en bel mängd män som annars skulle klara sig undan ansvar, och lagen innebär en så stor förbättring av möjligheterna att indriva moderns och barnets underhållsanspråk att det manliga rättsmedvetandet icke riktigt kunnat följa med och stundom kvinnornas inte heller.

På sistone har det sett ut som om det gamla sättet att svära sig fri skulle uppstå i modern form i de s. k. blodprovsunderssökningarna.

Det har hänt mer än en gång att en man som icke kunde neka till att ha sammanlevat med en kvinna under konceptionstiden och alltså enligt lagen måste anses som fader om han angavs som fader, flydde till professor Forsman i Lund eller någon annan specialist för att söka befrielse från ansvar som han ansåg icke tillkomma sig eller för att få den negativa vissheit som undersökningarna kunna ge.

Fick han då ett intyg att blodundersökningen av mannen, modern och barnet gjorde det osannolikt att han var fader, begagnade han detta intyg för att bestrida faderskap och underhållsskyldighet. Tidevarvet berättade i somras om ett mångfaderfall, där den av många möjliga fäder som satts fast på egen hand uppsade ett ingånget avtal, med stöd av ett sådant intyg.

Nu har emellertid Skånska hovrätten i samband med ett annat fall förklarat att dessa intyg icke ha kraft att upphäva den nuvarande lagens bestämmelser om faderskapsbevisning.

Därmed är fastslaget, att vetenskapen ännu åtminstone icke får sätta sitt ord över lagens. Det kan väl bända att en gång den vetenskapliga proceduren kommer att infogas i bevisföringen, men det blir en senare fråga.

Tillsvidare är Olle motad i denna grind, men han kommer att söka sig en annan, så länge de nuvarande förhållandena består. De äro dock icke oföränderliga, det står till både män och kvinnor att förändra dem. Båda parterna kunna genom att hålla klara linjer i sina sexuella förhållanden undvika den mothjudande striden och tvekan om faderskapet. Mannen kan välja sin partner så att han kan vara lugn, kvinnan kan hålla sina isär så pass, att hon själv icke kan tveka eller ej behöver ta med beskyllningen av att ha avgivit falsk deklaration.

Om det skapades och inprintades en sedlig norm, enligt vilken samtliv huller om buller stämplades om orenlighet och oheederlighet, skulle den normen bli ett stöd för de svaga och hålla de lösaktiga i sär från de andra.

En man vars inkomstkällor voro något suspekta, kom en dag upp till en advokat och bad om rättegångshjälp för sin hushållerska, vars inkomstkällor också voro suspekta. Då advokaten uttalade sitt erkännande av att mannen var redo att offra så pass mycket för att söka få henne fri och komma henne till hjälp, svarade han: advokaten, det finns också något som heter tjuvheder.

Med föredöme av samhällets undre skikt vars moralkodex förbjuder även tjuveri och skökan vissa saker och bjuder dem vissa saker, borde vi kanske kunna få en lag i den laglösa sexuella jungeln. Den komme att lämna mycket vida gränser, men vore det inte skönt om det funnes åtminstone *något* av orenlighet, oheederlighet och grymhet som män och kvinnor genom en tyst överenskommelse avstode från och reagerade mot?

---

förresten ha fattighjälp så länge arbetsförmågan är kvar.

Ja, nu har jag framlagt mina bekymmer och farhågor, men jag ska be att få komma åter.

Moa.

HÄLSOVÅRDSAFFÄREN
SAMHÄLLSHYGIEN A.-B.
Allt för MODERVÅRD och SPÄDBARNSVÅRD
REGERINGSGATAN 31 III. Hiss.
AFFÄRSTID KL. 11—15.

Förbluffande siffror.

När Frisinnade Kvinnor år 1921 tog upp befolkningsfrågan som en särskild punkt på sitt program och framhöll vikten av en klok befolkningspolitik voro de rashygieniska problemen icke så uppe i det allmänna medvetandet som nu och många frågade sig vad befolkningspolitik var, och vad det hade i ett politiskt program att göra.

Nu har det blivit dagens spörsmål framför andra och det skrives och talas flitigt därom. Det finnes många olika inställningar. Å ena sidan har förbluffande snabbt den uppfattningen spritt sig att vi böra hålla nere vår folksiffra i stället för att eftersträva dess ökning. Å den andra kvarlever den uppfattningen att ökad nativitet är ett livstecken och befolkningsöverskott är till lycka för ett folk. Men även de som stå på den ståndpunkten komplettera den dock numera alltid med uppfattningen att folkökningens välsignelse hänger på att de rätta folkelementen föröka sig och de mindervärda falla bort ur utvecklingens kedja.

Ur denna uppfattning växer nästan alltid fram en indignation mot de s. k. bättre folkelementen för att de av bekvämlighetshänsyn eller av missriktad uppfattning om sitt ansvar undandra sig plikten att lämna framtiden det tillskott den har rätt att fordra. Man tror inte på att de bättre ställda vilja göra sin plikt och man tror att kunskapen om befruktningsförebyggande medel betyder detsamma som tvåbarnssystem eller barnlöshet. Särskilt uppställer man frågan: vill kvinnan icke bli mor? alldeles som om man trodde att avgörandet låge enbart hos den kvinnliga parten, om ett par skall ha inga, få eller många barn.

En i det fallet mycket typisk artikel har offentliggjorts i Idun av stadsfullmäktigen, fru Brita Juhlin-Dannfelt. Hon grundar sin framställning på den tesen att vårt folkmaterial försämras därför att just de sunda ansvarskännande människorna inskränka sitt barnantal medan de sämsta, ansvarslösa elementen föröka sig kraftigt. Sverige har blivit ett föregångsland i konsten att undvika barn, vilket, heter det, är ett tecken på dekadans och kulturskymning.

Då denna uppfattning utan underlag av siffror är mycket populär och blir det mer och mer för var gång en sådan framställning som den citerade trvckes och sprides, kan det kanske vara skäl att återiren ta fram de märkliga resultaten av statistiska centralbyråns observation av äktenskapen i Stockholm under åren 1919—1921. Det är dr Edin som lagt fram dem i det i våras publicerade samlingsverket *Sexuell hygien*. På befolkningskongressen i Genève väckte de ett stort uppseende, men här i landet tycks man fortfarande kunna yttra sig i befolkningsfrågan utan att känna till vad de ha att förtälja. I Tidevarvet har doktor Ada Nilsson redan omnämnt doktor Edins undersökningar, men det kan kanske inte skada att än en gång och något utförligare dröja vid dessa siffror.

De observerade äktenskapen i Stockholm ha uppdelats efter olika grunder. Dels ha de uppdelats i sociala skikt; högre industrigruppen, handelsgruppen, tjänstemannagruppen och arbetargruppen, vilka i sin tur uppdelats efter inkomster, en grupp under 3,000 kr. och sedan olika grupper fram till dem som ha över 10,000.

Statistiken visar för att citera dr Edin att de tre högre socialgrupperna uppvisa 20 à 25 procent högre fruktsamhet än arbetarna». Nu kan man naturligtvis inte sätta likhetstecken mellan de för föräldraskap bäst lämpade och de s. k. högre socialgrupperna, men det är ju i alla fall ett överraskande faktum att medelklass och överklass i Stockholm oförtjänt fått märket på sig att dra sig för att bidraga till släktets fortbestånd och överlämna den funktionen till de kroppsarbetande klasserna. Gör man beräkningen efter inkomstgrupper — så visar det sig att *barnantalet stiger med den stigande inkomsten i alla grupper utom i arbetargruppen*, där den lägsta inkomstgruppen, den med inkomst under 3,000, har ett lågt barnantal, den något högre ett stigande barnantal och de två högsta inkomstgrupperna återigen ett sjunkande antal.

Se här några siffror.

I de högre socialgrupperna — här gäller det hela tiden äktenskap där hustrun är under 30 år — ha familjer med under 4,000 kr. 151 barn på tusen. De med 4—6,000 kr. 167 barn på tusen, de med 6—10,000 kr. 183 barn på tusen, de med minst 10,000 236 barn på tusen.

Inom arbetargruppen ha familjer med under 3,000 kr. 126 barn på tusen, de mellan 3—4,000 kr. 143 på tusen, de i gruppen 4—5,000 136 barn på tusen, de i gruppen över 5,000 kr. 125 barn på tusen.

Vad kan man dra för slutsats av dessa siffror? För det första att man inom de Stockholmska äktenskapen i stor utsträckning tyckes ha regleringen av barnantalet i sin hand. Vidare att medelklass och överklass kommit fram till uppfattningen att barn är något som man kan unna sig i ökad utsträckning med ökade inkomster, att det alltså *finns en vilja till barn*. Inom arbetarklassen skulle man av samma siffror att döma icke hunnit fram till samma uppfattning, om önskvärdheten av barn, när man har råd till dem. Det visar sig att arbetarnas överklass och underklass ha ungefär samma låga fruktsamhet medan medelklassen inom gruppen har den högsta.

Dessa siffror måste kompletteras med siffrorna för barnadödligheten. Inom alla arbetargrupperna tillsammans dö 41 barn på tusen. Inom de övriga 33 barn på tusen. För arbetarfamiljerna i inkomstgruppen under 3,000 dö 51 barn av tusen. Inom den högsta inkomstgruppen, den med över 10,000 kr., dö 12 barn på tusen. Arbetarklassens verkliga bidrag till folkökningen är alltså mindre än vad födelsesiffrorna ange.

Dessa siffror ha inneburit en överraskning även för dem som sysslat ingående med vår befolkningsfråga. De stryka ett streck över en mängd populära föreställningar sådana som den om den nyss nämnda artikelförfattarinnan framför, vilket dock som vi just sett icke hindrar att dessa föreställningar alltjämt hållas vid liv. Så småningom skola de väl dock nå fram även till dem som yttra sig i befolkningsfrågan. De visa att kunskap i hur begränsningens möjligheter icke är farlig men gott kan anförtros åt vårt folk. När så är fallet kan man hoppas att vi också i andra avseenden skola komma fram till den sunda klarsynta befolkningspolitik som är grundvalen för ett folks bestånd. En del av denna politik består i att ta hand om de undermåliga individer som icke äro önskvärda som föräldrar.

Mötesplatsen.

Sommaren är kongressernas glansfulla tid men knappast föreningslivets. Det vilar under sommarmånaderna men vaknar upp igen på hösten, när så mycket annat av liv i stället skallar åt förgängelsen. Frisinnade Kvinnor följer samma enkla lagar. Åtminstone har inte Tidevarvet hört något sedan i våras från lokalavdelningarna ute i landet, men vi hoppas nu att det inte skall dröja för länge, innan vi får del av det ena uppvaknandet efter det andra.

Stockholmsavdelningen har redan inlett sitt nya arbetsår. Det skedde torsdagen den 22 september med en mycket angenäm och givande utflykt till Nackanäs värdshus. Ett glädjande stort antal medlemmar hade mött upp från Stockholm, Saltsjöbaden, Nacka m. fl. platser och glädjen och tillfredsställelsen tycktes vara allmän över att åter få mötas i Frisinnade Kvinnors tecken.

Ordföranden, doktor Ada Nilsson, hälsade alla hjärtligt välkomna, varefter hon övergick till att lämna några meddelanden från årets centralstyrelsemöte i Malmö den 3 och 4 september. Det viktigaste diskussionsämnet vid detta centralstyrelsemöte, nämligen Frisinnade Kvinnors ställning till borgerlig valkartell berördes av talaren något mera ingående och en kortfattad redogörelse lämnades från de olika diskussionsinläggen. Detta gav anledning till en förstahansdebatt över Frisinnade Kvinnors ställning i valtider. Man beslöt emellertid att uppskjuta en vidare debatt om denna synnerligen betydelsefulla fråga till ett kommande sammanträde under vinterns lopp.

Sedan denna del av programmet var genomgången överlämnade ordföranden ordet till doktor Alma Sundqvist. Doktor Sundqvist har som bekant övervarit den stora befolkningskongress, som nyligen hållits i Genève. I ett synnerligen intressant och roande anförande beskrev hon sina upplevelser från kongressen, skisserade efter de viktigare föredragen upp huvudlinjerna för densamma, gav små belysande bilder från förhandlingarna och meddelade personliga intryck av många framstående män och kvinnor hon mött under kongressdagarna. — Detta var ju den första befolkningskongress, som någonsin hållits och icke minst därför naturligtvis mycket betydelsefull.

Doktor Sundqvist har redan i nummer 37 av tidningen framlagt sina erfarenheter från Genèvekongressen för Tidevarvets läsare och vi inskränka oss därför till detta kortfattade omnämnande.

Efter doktor Sundqvists anförande de intogs supé under en mycket livaktig och angenäm stämning. Man skildes så småningom åt under intryck av att hava startat ett nytt arbetsskede i gemensam strävan och under inbördes sammanhållning. Det går lättare då att möta mörka moln, ty ingen lär väl vara nog optimistisk att tycka, att politikens himmel bådar klart väder.

—*n.*

BRÄNNANDE FRÅGOR

DEN NYA SKOLAN
OCH
DEN GAMLA
AV
HONORINE HERMELIN

FÖRENINGEN FRISINNADE KVINNORS SMÅSKRIFTER. Nr 7. 1927.
Rekvireras å Tidevarvets expedition, Slussplan 1—3. Pris 75 öre.

Människan kan styra sitt öde.

(Forts. fr. sid. 1.)

bättre ställda kosta på sig att föda upp flera barn än de lägre inkomstskikten, bara de senare sättas i stånd att själva bestämma sin fortplantningshastighet. Därhän har det redan gått på flera håll i vårt land, enligt vad dr Edin kunde upplysa kongressen om. Där ha vi en lösning, som gör rättvisa både åt de ekonomiska och rashygieniska sidorna av problemet.

Vad slutligen de rent undermåliga elementen i samhället beträffar, så gå vittnesbörden om deras andel i nästa generations sammansättning isär. Enligt *en* statistik skulle de engelska fängelsernas klientel visa en lägre fortplantningshastighet än folkmängden i dess helhet. Enligt andra auktoriteter skulle barnantalet inom de hopplöst urartades led vara fruktansvärt stort. Uppgifterna kunna förlikas, om man besinnar, att de psykiskt undermåliga vanligen äro fysiskt illa utrustade: av de många barnen måste ett mycket stort antal gå under genom alkoholism, tuberkulos, syfilis och andra sjukdomar, innan de själva hinna sätta barn till världen. Man har förvisso kunnat upprätta stamtavlor för förbrytarsläkter, där generationerna undan för undan vuxit på bredden; men dylika stickprov äro icke beviskraftiga. Det kan naturligtvis inträffa, att psykisk undermålighet förenas med en relativt god fysisk utrustning, och att bägge delarna nedärves; men att det skulle vara regeln förefaller mycket tvivelaktigt. För övrigt stå oss ju numera möjligheter till buds att hindra vederbörande att föda barn, som de själva fråga så litet efter.

Men ytterligare andra synpunkter kunna anläggas på befolkningsfrågan, och de kommo givetvis fram under kongressens diskussioner. Däribland även den rent politiskt-nationalistiska synen på tingen. Vad det skall tjäna till för ett folk att spekulera i numerär överlägsenhet är svårt att förstå, när man besinnar, att dylika spekulationer i en handvändning kullkastas vid ett krigsutbrott, därför att man får två eller flera fiender emot sig i stället för en. Men få se, slöt professor S., om vi inte skola lyckas hålla litet bättre frid i vårt förhärjade Europa, sedan den stabilisering av folkmängden, som först uppenbarat sig i Frankrike, framträder också i andra länder; och dit äro vi på god väg, vad professor Pearl än må säga om saken.

Intervjuaren kunde icke annat än instämma i denna förhoppning.

Måltidsdryck som hälsokur

erhåller man av Fruktsalt-Samarin; det ger en läskande och härlig kolsyredryck, som piggar upp aptiten och befordrar ämnesomsättningen, renar och uppfräschar blodet, befriar magen och tarmarna från oljudiga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran, gifter som måste rensas bort, varmed underlödjes grundorsaken till dålig hälsa; hela organismen sättes i god form.

Drick därför dagligen Fruktsalt-Samarin. Pris pr fl. kr. 2.50; motsvarar 25 fl. mineralvatten. Erhålles å apotek, hos drog-, färghandl. m. fl.

Cederrotha Tekn. Fabr., Stockholm

Fort, fortare, i diket.

Ha vi kommit därhän att hastigheten i och för sig blivit en dygd, större än bekvämlighet, säkerhet och andra? Det ser nästan så ut. Är det icke en intensiv tävlan i snabbhetsrekord både på andens och materiens område? Civilisationens frammarsch, kampen om övermakten, jakten efter pengar, allt detta fordrar en stegrad tankesnabbhet och ökad tankeskärpa. Hjärnan måste mottaga fler och fler intryck på kortast möjliga tid.

Naturligtvis är tidsföreteelsen ännu mera påtaglig på mekanikens område. Där finns snart inga andra rekord än hastighetsrekord, åtminstone när det gäller för människorna att förflytta sig. Vad betyder allt annat om det bara går fort. Inte ens människoliv har någon betydelse, det har de vansinniga atlantflygningarna visat. Kommer man inte på tillräckligt kort tid till New York, så låter man bli för tid och evighet.

Ingen människa kan hindra en annan från att sätta sitt eget liv som insats i en tävlan, men var skall det sluta, om vi utan att reagera, se på hur människor satsa andras liv, av okunnighet, ansvarslöshet eller vårdslöshet. Då har dygden blivit en sjukdom.

Varenda dag ser man fall av sjukdomen. Man kan slå upp vilken daglig tidning som helst med vilket datum som helst, och man finner den ena rapporten bredvid den andra om trafikolyckor, i vilka en eller flera blivit livsfarligt skadade eller dödade. Det är människoliv, som avklippts mänskligt att döma fullkomligt meningslöst, bara därför att den som satt vid hiltratten eller höll i motorcykelstången körde för fort eller slappnade av och glömde sitt ansvar.

Trollgrytan.

(Forts. fr. sid. 2.)

att svepa undan alla förbehåll och betänkligheter, även när det gäller tillämpningen.

Det är denna verklighetens innehoende kraft man får hoppas på nu. När allt flera ställa sig i dess tjänst, så skall det kanske lyckas att skingra de falska föreställningarnas senapsgaser. Det är ännu något mer man måste strida mot: den allmänna motviljan att ge sig in på olustiga framtidsutsikter. Människor skygga för att gå till doktorn, därför att de inte vilja ha visshet om att de äro sjuka. De skygga också för att gå till botten med det de i största allmänhet kalla försvarsfrågan. De måste förnås därtill, men vem vill förmå dem? Folk äro ju i händerna på lärare och ledare som ge dem försvarsalfabetter att somna från ölusten och som sysselsätta dem med boxning och trams den tid de äro vakna.

Det har under Genèvemötet konstaterats en småstatsopposition mot stormakterna. Till svar säga stormakterna: ja ni små, ni vill ha trygghet men ni vill att *vi* ska bestå den. Ni pockar på något, som ni är ur stånd att skaffa varken er själva eller andra.

Men småstaterna äro inte hänvisade bara till att tigga och be stormakterna att begränsa rustningarna och att ta dem in i säkerhetspakternas ring. Tvingade som de äro att bli efter i den stora rustningstävlan, vilket anses som en olycka, böra de kunna vända om situationen från tvång till frihet.

I stället för att larva efter i ohjälplig efterhand böra de göra en handling av sitt frivilliga utgående ur en rustningstävlan vars mål är avgrunden. Och sen får det gå hur det vill, ingen kan göra mer än sitt bästa.

Det är inte riktigt att kalla alla dessa katastrofer för olyckshändelser. De ha intet med ett blint öde att skaffa, de äro en konsekvent följd av en ansvarslös handling. I nio fall av tio är det onykterhet, som är orsaken till olyckan. Onykterhet nyanseras och definieras på många olika sätt. Mycket sällan har chauffören varit »överlastad», någon gång har han varit »berusad», ibland har han varit »synbart berörd.» i de allra flesta fall har han efter olyckan med ett eller flera människoliv på sitt samvete högtidligt försäkrat, att han icke varit alls påverkad av starka drycker. Han har bara tagit så eller så mycket, »och det vet jag, att jag tål». — I de flesta fall är det »gentlemannachaufförerna» som tala, yrkeschaufförer måste i allmänhet för att icke mista sin plats försöka undvika, att de ens kunna misstänkas för att genom vårdslöshet ha vållat en olycka.

På sista tiden har uppsatt en sammanslutning, Motorförarnas Helnykterhetsförbund, som bör ha ansvarskännande människors stöd, därför att den är ett utslag av den reaktion, som vi alla måste erfara inför de allt svårare och talrikare trafikolyckorna. Förbundet har haft sin första årskongress i sommar och vid denna talade bl. a. doktor G. Stéenhoff. Hans ord äro värda att läggas på minnet och vi citera därför ett brottstycke av hans föredrag:

Alkohol är ej praktiskt taget någon stimulans, såsom för antagits, varken för kropp eller själ, det är ett bedövningsmedel, framförallt ett nervgift, som särskilt angriper vår hjärna. Den dövar självkontrollen och uppmärksamheten, uppfattningen och omdömet. Vi förlora förmågan att »se opp», bli kritiklösa, slarviga och likgiltiga, glömma tiden etc. — Vi förlora även genom spriten det finare sambandet mellan våra muskler, förmågan av noggranna och väl avpassade rörelser, vilka för ett kvalificerat arbete är av så utomordentligt stor betydelse. Detta gäller t. ex. även ögats rörelser, förmågan att hastigt kunna se sig om och dylikt. — Även vår syn försämras, vi urskilja ofta efter alkoholförtäring färgade signaler sämre, bedöma avstånd mindre säkert m. m.

Särskilt blir således alkoholen ytterligt lätt farlig för motorförare, vilka just måste äga i högsta möjliga grad de egenskaper, som alkohol i första hand fördärvar.

Man har som bekant genom lagstiftning sökt inskrida mot onykterhet bland motorförare och även sökt gradera denna onykterhet, men detta har visat sig vara en stumdom mycket svår sak. En svår olycka kan inträffa redan av att föraren förtärt en ringa kvantitet sprit. Man börjar också numera allt allmännare fordra, att en motorförare skall under det han sköter sin maskin vara fullkomligt fri från varje spår av alkoholpåverkan.

Några förhållanden skulle helt visst påskynda denna motorförarnas allmänna helnykterhet. Pressen borde taga parti för och uppmuntra den. Undervisning i alkoholspörsmålet måste meddelas motorförare, och om sättet härför pågår också nu utredning.

År 1924 tillställde Tidevarvet inför valen valmännen samvetsfrågor. Bland dem var även nykterhetsfrågan och som en viktig punkt yrkades, att *alla* motorförare skulle erhålla en grundlig undervisning om alkoholproblemet, innan de erhölle sitt certifikat. De är som gått sedan dess har icke visat, att denna punkt var onödig eller oviktig. Tvärtom. Hundratals av människoliv har spillts sedan dess och fler komma att offras, innan människorna lära sig att känna sitt ansvar för andras liv.

Den moderna hjältinnan.

Vi lever i en mager tid, och då antar jag, att det är föga hopp om att få träffa en hjältinna, som är så där trevligt trind. På det hela taget åtminstone är våra dagars kvinna, den om vilket alltings kretsar, antingen pojkaklig eller älvalik. Tydligen har den yngre generationen av litteratörer beslämt sig för, att hjältinnan av i dag inte skall ha ett enda onödigt gram kött på benen.

Det finns en anmärkningsvärd punkt till i det här sammanhanget. — Det har alltid varit tradition, att vampyrer skola vara mörka. Men nu för tiden äro de ljusa och blågda. Detta för ens tankar tillbaka till historiens äventyrerskor, voro de ljusa eller mörka? Ja, Helena, som var orsaken till så mycket skvaller omkring Troja, hade ljust hår, men Cleopatra har begåvats med korpsvarta lockar. Överhuvud taget ser det ut som om damen med de starka färgerna i den modärna litteraturen blivit en jäntunge, svagt skär eller behagligt gulblek. Det är synd för det måste väl ändå finnas en kvinnlig bov i händelsernas centrum och det är naturligtvis bättre, att hon finge förbli mörk, för när riktiga blondiner bli förtretade eller upprörda, ha de en sådan otrevlig benägenhet att bli röda i ansiktet.

På tal om ansikte, så är absolut det gamla idealet för kvinnlig skönhet på retur. Det sista och allra finaste är att ge hjältinnan en stor men i alla fall vacker mun. Så här skriver t. ex. en mycket uppskattad kvinnlig författare — "Hon hade en tunn böjlig mun, alldeles för stor för det lilla vetgiriga ansiktet". Och hjältinnan i en annan förfärligt spännande och mystisk roman har en mun, "alldeles för stor för att kunna kallas vacker!" Till och med i en succebok har jag hittat en mun — "alldeles för stor". .... Det är ju alldeles tydligt, att rosenknoppen är omodärn.

Förresten ser det ut som om forna tiders intresse för ansikten har överflyttats och koncentrerat sig omkring extremiteterna. I själva verket är ju detta icke så mycket att förvåna sig över, om man tar i betraktande att vi leva i en tidsålder, då knäna öppet spatsera omkring i sällskapstivet. Man må ha detta i minnet, men i alla fall måste ju ett litet citat som följande komma en att tro att hjältinnan bara var ben så stor hon var. "Lornas ben, synliga från knäna och nedåt, voro utsökta — två glänsande poem i silke. Runda, ljusa, avsmalnande och uttrycksfulla — mycket mer uttrycksfulla än hennes ansikte. Hon begrundade med tydligt välbehag sina förtjusande ben".

Om man vänder sig ifrån hjältinnans fysiska attribut till hennes uppförande i allmänhet, så finns det också anledning till att bli betänksam.

Är det verkligen sjäpigt att klaga över att den modärna hjältinnan framhäver sig själv så mycket som hon gör? — Ack varför måste hon göra det? Det är nästan så att man önskar att åtminstone någon gång få falt på en ungmö, som håller sig skyggt i bakgrunden — som det anstod en hjältinna i forna dagar. Men den tiden är långt, långt borta!

Jag har just läst en bok med en utomordentlig hjältinna. Hon minskar sannerligen inte min klagan över att våra dagars romanhjältinna inte har varken lust eller ro att vänta på att någon skall ta sig an henne. — — — Cecil trodde, att "konversansen var ett övervunnet stadium för henne och att det inte fanns någonting, som hon inte vågade." Därför friar hon också mycket enträget till den man, hon älskar.

Här är en pikant liten konversationsstump, ur boken:

"Men, men — friar Ni till mig?"

"Ja, jag friar till Er."

"Jaså!" — Med harmfyllda ögon stirrade Cecil envist på sina gyllene skospetsar. "Det må jag då säga, att det är första gången, som en man kommit mig i förväg på det här viset."

I. H.

Vi erinra om de kort, som medfölja tidningen och som vi hoppas återfå med adresser på personer, som kunna vara intresserade av att erhålla provnummer av Tidevarvet. Hyll dem så snart som möjligt och sänd dem till Tidevarvets expedition!

1. "Det här blir trevligt", tänker Ni, då Ni inhandlar Er nästa kaffe- och teeservis, ett nätta bordsilver, vilket allt drifttar i en enstegsl fängelse. "Hur skall jag få det här fint till gästerna komma?"

2. Men Ni behöver ej förtrivla. Saponaria Flytande silver finns att tillgå överallt. Flytande silver ger på ett ögonblick hela Eder silverservisen ett guldmassens verkstad. Flytande silver försilvrar medan det putsar och polerarar Ert silver.

3. Flytande silver var angriper ej tastallen, utan ju ofta förmedlan putsar, dessa tjockare blir allvarligt. Alla andra putsmedel ellta silvret. Flytande silver konserverar det.

Flytande silver demonstreras å Byrge- och Bostadsutställningen å Liljevalchs konsthall i Stockholm, Svenska Mässan i Göteborg samt å utställningarna i Karlstad och Falun.

Flytande silver försäljes i välsorterade färg-, kemikalie-, järn- och specerifftrer samt guldsmedaffärer.

Pris per 1/1 flaska Kr. 3:50. Provflaska Kr. 1:25.

Generalagenter:

GYLLING & CO.,
Regeringsgatan 5, Stockholm. T. N. 196 76.

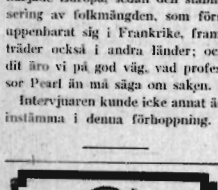

Galoscher

Gislaveds utmärkta, kooperativa fabrikat, goss- o. flickgaloscher resp.

4.25 o. 3.50—4.20
herr 4.90
dam 4.20
barn 2.90

Säljas i

kooperativa butiker

(konsumtionsföreningar)

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag. Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Aderbråckstrumpor, Bråckband, Ryggbälare, Grossesskorsetter och Gördlar, Bröstbälare, Lungskyddare, Skäljkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade katalager gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsgatan 9
STOCKHOLM